

Jordi Fernández-Cuadrench, director de la Casa de la Generalitat de Catalunya a Perpinyà.

El director de la Casa de la Generalitat de Catalunya a Perpinyà, Jordi Fernández-Cuadrench, es mostra optimista sobre la recuperació dels lligams que hi havia a la Catalunya transfronterera. Diu que hi ha hagut un canvi de mentalitat a Catalunya Nord.

“Comencem a recuperar els lligams que hi havia a la Catalunya transfronterera”

Jordi Fernández-Cuadrench (Barcelona, 1966) és director de la Casa de la Generalitat de Catalunya a Perpinyà des de l'octubre del 2005. Des del 2004 n'havia estat responsable d'afers culturals. Historiador medieval format a les universitats de Barcelona i Tolosa de Llenguadoc, del 1998 al 2003 va dirigir l'Institut Occità, de Pau.

—Quins encàrrecs us van fer quan us van nomenar director de la Casa de la Generalitat a Perpinyà?

—El director anterior, Enric Pujol, ja havia començat a concretar l'Eurodistricte de l'Espai Català Transfronterer, format per les comarques de la demarcació de Girona i les comarques de la Catalunya Nord, un conjunt històric i geogràfic coherent, amb eixos econòmics complementaris, que aplega més d'un milió d'habitants a més de 450 municipis. Ell va veure que el projecte podia ser una realitat, que la gent el seguiria. Fins llavors s'havien fet diverses

coses, però en el moment que impulsem l'Eurodistricte tot té sentit, el trencaclosques pren forma. La meua missió era concretar el projecte. L'acord per a crear l'Eurodistricte es va formalitzar a Ceret el 27 de juliol passat.

—I en aquest moment, com es troba el projecte?

—En aquest moment les relacions nord-sud avancen plenament en tots els camps: econòmic, social, cultural... I es van fent accions precises per a estimular els lligams a la Catalunya transfronterera, incloses les comarques gironines. És a dir, comencem a recuperar la normalitat que es va trencar, sobretot l'efecte del tancament de la frontera a l'època franquista. Cal recordar que els lligams econòmics, comercials i socials sempre s'havien mantingut —i no solament a la Cerdanya, més permeable— fins al tancament de la frontera durant els primers anys del règim franquista. Ara ens anem recuperant a un ritme molt intens. Com el riu que recupera el curs natural.

—Podríeu il·lustrar això que dieu amb alguns exemples?

—Hi ha hagut un canvi de mentalitat, a Catalunya Nord. Hi ha una voluntat per part dels nord-catalans de recuperar la llengua i la cultura catalanes. L'efecte psicològic del projecte de l'Eurodistricte ha estat molt positiu, determinant. Entre els joves, cada vegada hi ha més estudiants que deixen de mirar Montpeller i París i pensen en Girona per completar els seus estudis. I un fet important: enguany Perpinyà és capital de la cultura catalana.

Els nord-catalans mai no han deixat de sentir-se catalans. Potser han sentit aquesta catalanitat de forma diferent, per la pressió de l'estat. Però fins i tot parlant francès no han deixat de sentir-se catalans.

—Una catalanitat reduïda a les sardanes i també a la senyera...

—I a les caragolades. Però també a la voluntat d'acostar-se a Catalunya Sud.

—L'atractiu de Barcelona, més a prop de París.

—De Barcelona i, ara, de Girona. Ara s'emmirallen en Girona, no en Barcelona. Veuen que Perpinyà podria seguir un procés de modernització semblant al de Girona. Per a ells, Girona és d'un nivell equiparable en volum a Perpinyà. Presenten molts paral·lelismes. És a dir: enlluernament cap a Barcelona i emmirallament cap a Girona.

—**A banda de l'efecte universitari, n'ha tingut més?**

—De laborals i comercials. Cal pensar que la taxa de desocupació a Catalunya Nord és del 12% i a Girona del 5%-6%, una desocupació residual. Molts joves de Catalunya Nord veuen que hi ha moltes més possibilitats de trobar feina, o de comercialitzar els seus productes, a l'altra banda i, just al costat, a les comarques gironeses i empordaneses, amb tota la Costa Brava, i també les de la Garrotxa, el Ripollès i la Baixa Cerdanya.

—**I això pot tenir efectes sobre la recuperació del català?**

—Penso que sí. Molts d'aquests joves que tenen de 30 anys a 45 han estat privats de la llengua i només la van sentir parlar als avis, no als pares. I ara volen que els seus fills aprenguin català per tenir més possibilitats a la feina. Si, al seu temps, es van esforçar per parlar bé el francès i tenir més oportunitats a la vida, ara veuen que el català és una eina més per a tenir possibilitats de fer estudis a l'altra banda o per a tenir més possibilitat d'obtenir feina.

—**En quines dades us baseu per a ser tan optimista?**

—La demanda de l'ensenyament del català augmenta, tant en l'ensenyament públic com en l'associatiu: la Bressola no dona l'abast, té més demanda que no pas places. Fa deu anys, això ningú no s'ho hauria pogut imaginar. Després hi ha senyals, símbols, si es vol, com l'equip de l'USAP, amb *L'Estaca* com a himne, i els Dragons Catalans, amb *Els Segadors*. Darrere d'aquestes anècdotes hi ha molta més cosa. Cada vegada hi ha més municipis que posen el noms dels carrers en bilingüe, afegint-hi el català. I més ajuntaments que ens demanen assessorament. I que volen tenir un contestador en català i oferir els formularis en francès i català.

—**L'estat ho ha permès?**

—Molts batlles es pensaven que utilitzar el català era il·legal i no ho és. És

obligatori fer-ho en francès, però no hi ha cap llei que prohibeixi el català, sempre al costat del francès. També s'han pogut posar plafons a les carreteres amb els noms de les comarques històriques, només en català. Ho ha fet el Consell General dels Pirineus Orientals. Són monolingües perquè no són considerats senyals de trànsit.

—**Quin paper hi ha tingut el batlle de Perpinyà, Joan Pau Alduy?**

—Diria que ha estat el primer polític nord-català —el pare, però, ja havia demostrat una estimable sensibilitat— que s'ha adonat de la importància de les relacions transfrontereres i que si han de ser fluides demanen una recuperació del català i de la cultura catalana. Ell ha fet l'esforç d'aprendre el català i ha intensificat les relacions amb els ajuntaments del sud, a banda de tenir unes relacions molt bones amb la Generalitat

“L'Eurodistricte de l'Espai Català Transfronterer es podrà constituir enguany o l'any vinent”

de Catalunya. Possiblement, gràcies al pes de Perpinyà, i una evolució de la societat, hi ha molts ajuntaments que segueixen l'estel de la capital del Rosselló. L'associació de batlles de la Catalunya Nord, per exemple, prepara la creació d'un sindicat intermunicipal que treballi a favor de la llengua i la cultura catalanes.

—**Que es fa, ara, per l'Eurodistricte?**

—Un llibre blanc de la frontera, per saber quines disfuncions causa la frontera. L'estudi vol trobar la diagnosi però també el tractament.

—**Ja en sabeu algunes?**

—Un cas molt conegut és el dels serveis postals. Una carta enviada des d'una banda del coll del Pertús a l'altra triga més de deu dies a arribar, perquè primer va a París, si es fa del cantó francès, i a Barcelona o a Madrid, si es fa de l'altre cantó. En l'àmbit del transport,

no hi ha cap línia d'autobusos regular de Figueres a Perpinyà o que recorri la Cerdanya de punta a punta. I pel que fa a la línia regular de tren, sovint cal esperar una hora a l'estació de Portbou per fer l'enllaç.

—**S'ha creat cap comissió transfronterera?**

—De moment hi ha un comitè de pilotatge copresidit pel Consell General i la Generalitat, i diversos ajuntaments, de banda i banda, consells comarcals, la Diputació de Girona i les associacions de batlles. La funció del comitè és reflexionar sobre els estatuts a redactar i veure quina personalitat jurídica tindrà l'Eurodistricte.

—**No pot ser operatiu, ja?**

—Sí, perquè pot contribuir a resoldre els problemes que són competència de les administracions implicades. El comitè actuarà en tres àmbits: fer el que es pot fer sense l'organisme, com ara impulsar una línia d'autobusos; crear un servei postal de proximitat, perquè ja es fa a la Lorena, correu que aniria de Perpinyà a Girona; i allò que no depèn de nosaltres, però que tots junts podem tenir-hi una veu comuna i fer-nos sentir a París, Brussel·les o Madrid. A partir del 2013, els diners de la Unió Europea es desviaran cap a les fronteres de l'Est i les exteriors. Per tant, els que arriben a les interiors minvaran i només les fronteres estructurades en continuaran rebent. A partir del 2013, un conveni entre dos ajuntaments seran dues gotes d'aigua i no podran rebre ajuts, però si el projecte s'inclou en un organisme més general, sí.

—**Quan penseu que es podrà constituir, l'Eurodistricte?**

—Enguany o l'any vinent. Per constituir-lo no cal modificar ni una coma de la legislació catalana, francesa, espanyola o europea. Arribem més tard que alguns altres i ens podem aprofitar de l'experiència dels qui s'han avançat, com el País Basc. I allò que els altres han fet en deu anys o més, nosaltres ho haurem fet en tres o quatre. El projecte vol resoldre els problemes dels nostres conciutadans. Que la gent visqui millor, pugui tenir més oportunitat de feina, d'oci, etc. He predicat més a ells que a nosaltres, però també ens en beneficiaríem nosaltres.

Lluís Bonada